

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF VOOR HET PROJECT "VERNIEUWEN VAN DE BRUG PAARDESTRAAT OVER DE SPOORLIJN 124" TE SINT-GENESIUS-RODE (VLAAMS- BRABANT)

ARCHEOLOGIENOTA
DOSSIERNR. TR990132

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 1331

Rapport opgemaakt door: Glenn De hooghe

Derbystraat 51

9051 Gent

Augustus 2020

Dossiernr.: 27635.R.01 (intern)

Dossiernr.: TR990132 (extern)

Projectcode AOE: 2020B139

INHOUD

1	Inleiding.....	4
2	Gemotiveerd advies	5
3	Kwaliteitscontrole en ondertekening	8

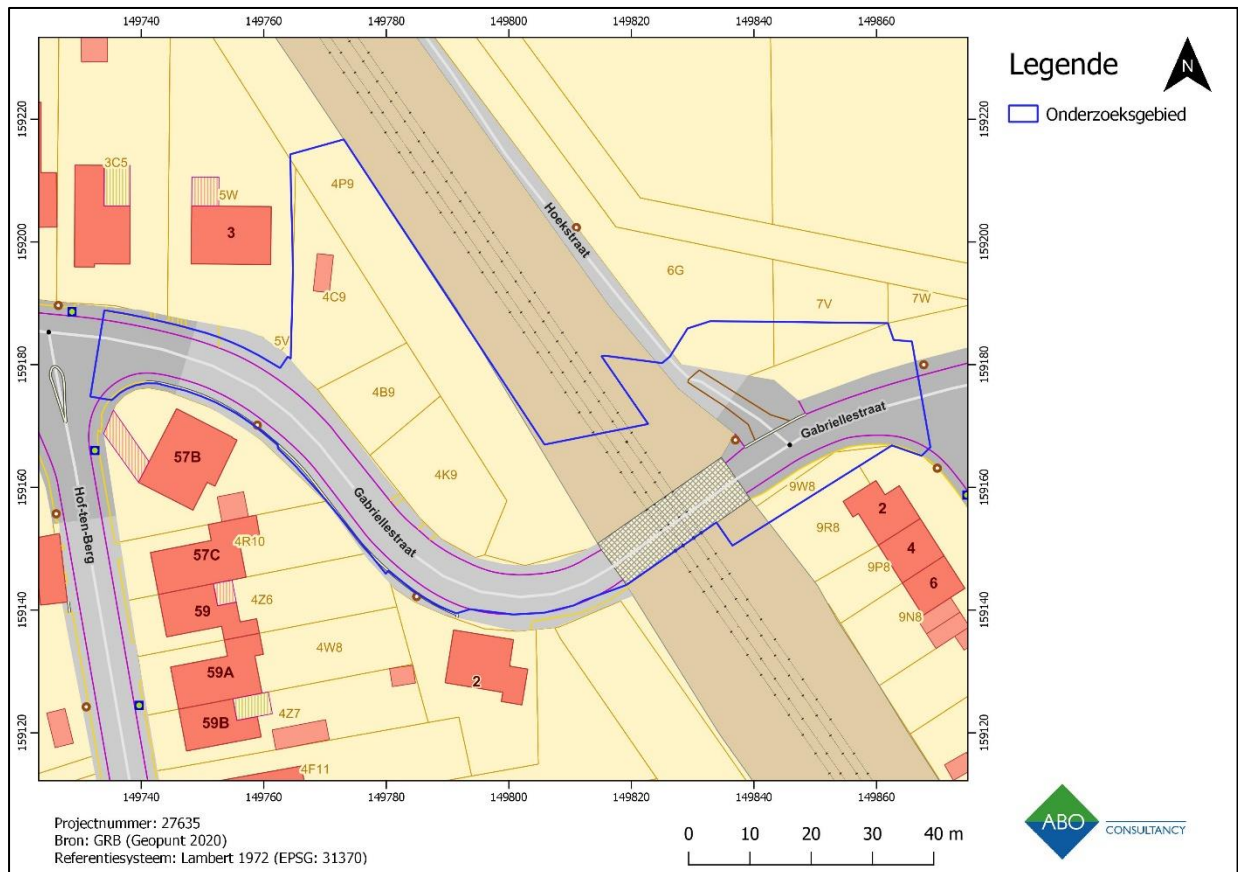
LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: GRB-basiskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied	4
--	---

DEEL 2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1 INLEIDING

In het kader van spoorinfrastructuurwerken ter hoogte van de Paardestraat te Sint-Genesius-Rode wordt een bodemingreep beoogd van ca. 6180 m². Deze ingreep overschrijdt de wettelijk bepaalde grenswaarde van 1.000m² buiten een archeologische zone, waardoor het Onroerend Erfgoeddecreet (art. 5.4.) de opmaak van een archeologienota verplicht ter evaluatie en waardering van het archeologisch potentieel van het betrokken bodemarchief.

Figuur 1: GRB-basiskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied

2 GEMOTIVEERD ADVIES

Deze archeologienota werd opgemaakt door ABO nv in opdracht van TUC RAIL naar aanleiding van het project “Vernieuwen van de brug Paardestraat over de spoorlijn 124” te Sint-Genesius-Rode (Vlaams-Brabant). Het doel van dit onderzoek is drieledig. Ten eerste wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Het antwoord op deze onderzoeksvragen luidt als volgt:

- 1) Het onderzoeksgebied bevindt zich landschappelijk gezien op een hoger gelegen plateau (ca. 100 mTAW) ten oosten van de Molenbeekvallei. Het landschap in de omgeving is heuvelachtig met sterk ingesneden beekvalleien waardoor vaak grote hoogteverschillen waar te nemen zijn. Het onderzoeksgebied situeert zich verder tussen de bronnen van de Molenbeek en Kwadebeek. De Molenbeek, die ten noorden van het onderzoeksgebied stroomt, ontspringt op ca. 600 m ten noordoosten van het onderzoeksgebied. Deze landschappelijke ligging was van oudsher interessant voor menselijke occupatie.

De ondergrond ter hoogte van het onderzoeksgebied wordt bepaald door de ligging ervan en bestaat uit vier verschillende bodemtypes. Het grootste gedeelte van het onderzoeksgebied wordt gekarteerd als **OB** (bebouwde zone) en **OT** (opgehoogd terrein). De bebouwde zone – ter hoogte van de Paardestraat en het spoorwegdomein - duidt op een antropogene bodem waarbij het natuurlijke bodemtype niet gekarteerd kon worden. Dit betekent dat het bodemprofiel reeds door menselijke ingrepen gewijzigd tot mogelijk vernietigd is. Laatstgenoemde komt overeen met het deel ten oosten van de spoorweg. Hier gaat het om sterk vergraven antropogene grond. Het archeologisch potentieel ter hoogte van deze karteringen kan hierdoor beïnvloed zijn indien archeologische lagen aangetast zouden zijn. Het bodemtype OB komt voor ter hoogte van de Paardestraat en het spoorwegdomein. De OT-bodem situeert zich in het oostelijke deel van het onderzoeksgebied, ter hoogte van de Paardestraat. Verder komen ter hoogte van het onderzoeksgebied ook bodemtypes **Zbx** en **Aba1(b)** voor, respectievelijk ten westen en ten oosten van de spoorlijn. Het Zbx-bodemtype is een droge zandbodem met een onbepaald profielontwikkeling terwijl het Aba1(b)-type een droge leembodem is met een gevlekte textuur B-horizont.

De oudst gekende resten en/of sporen van menselijke aanwezigheid uit de omgeving van het onderzoeksgebied dateren uit de steentijden. Het gaat om gaat om een viertal losse vondsten van lithisch materiaal die tijdens veldprospecties werden aangetroffen. Het gaat om vondsten die behoren tot de Michelsbergcultuur. In de directe omgeving van het onderzoeksgebied werden verder voornamelijk resten uit de middeleeuwen en Nieuwe Tijd aangetroffen. De verschillende meldingen van archeologische resten en/of sporen lijken te bevestigen dat de regio doorlopend menselijke aanwezigheid heeft gekend vanaf de steentijden tot nu. Het onderzoeksgebied kent immers een gunstige landschappelijke ligging waardoor er kans is op het aantreffen van sporen en/of resten van menselijke aanwezigheid.

Op basis van bovenstaande informatie is de kans het grootst om resten en/of sporen van menselijke aanwezigheid uit de steentijd aan te treffen ter hoogte van het onderzoeksgebied. Het gaat echter om een toevalsvondst zonder duidelijke context. Gezien het gaat om losse lithische vondsten, die geregistreerd werden tijdens veldprospecties op akkerland, hebben

landbouwactiviteiten waarschijnlijk een negatieve impact gehad op de bewaring van de site(s). Het materiaal werd immers opgeploegd waardoor er een aantasting van het archeologische bodemarchief heeft plaatsgevonden. In welke mate er verstoring of vernietiging van de site(s) heeft plaatsgevonden kan op basis van de beschikbare informatie niet bepaald worden. Verder is de kans ook reëel dat er sporen en/of resten uit de middeleeuwen, Nieuwe Tijd en andere archeologische perioden kunnen aangetroffen worden.

- 2) Cartografische bronnen tonen aan dat de voorloper van de huidige Paardestraat reeds vanaf de 19de eeuw door het onderzoeksgebied liep. Op de Ferrariskaart wordt hoeve ten Berg voor het eerst gekarteerd binnen het onderzoeksgebied. Op basis van latere cartografische bronnen blijkt echter dat deze hoeve zich net ten westen van het onderzoeksgebied situeert. De kartering van deze hoeve binnen het onderzoeksgebied op de Ferrariskaart kan verklaard worden door een verschuiving die te wijten is aan het verkeerdelijk georefereren van historische kaarten. De cartografische bronnen vanaf de 19de eeuw tonen dus aan dat het onderzoeksgebied doorsneden wordt door een weg met een oost-west oriëntatie, de voorloper van de huidige Paardestraat. De omgeving rondom deze weg had een landelijk karakter met grasland en akkers. Op recent kaartmateriaal is duidelijk dat de omgeving van het onderzoeksgebied een sterke ontwikkeling heeft gekend. Zo werd het wegennet sterk uitgebreid en werd de spoorlijn die Brussel met Charleroi verbindt aangelegd. Langsheen de Paardestraat werden ook heel wat woningen opgetrokken. Binnen het onderzoeksgebied worden op recente orthofoto's twee woningen opgetekend ter hoogte van de zone die als werfzone zal ingericht worden. Op de luchtfoto uit 2016 is te zien dat beide woningen afgebroken zijn en dat de toekomstige werfzone in gebruik is als braakliggende grond.
- 3) Om te bepalen wat het potentieel op archeologische kenniswinst is voor het onderzoeksgebied dient echter ook rekening gehouden te worden met de geplande werken. Een groot deel van de geplande werken zullen plaatsvinden binnen het gabarit van de huidige Paardestraat. De aanleg van wegverhardingen en nutsleidingen voor deze straat ging reeds gepaard met een aantal bodemversturende ingrepen. Uit de KLIP-plannen blijkt namelijk dat daar waar nutsleidingen aanwezig zijn, er sprake is van een verstoring van ca. 1 m diep. Binnen het gabarit van de bestaande Paardestraat kan er dus aangenomen worden dat mogelijk archeologisch interessante lagen reeds verstoord of aangetast zijn. Binnen de zones die buiten het huidige gabarit vallen, namelijk de zone ten westen (werfzone) en de zone ten oosten van de spoorlijn, hebben ook reeds een aantal bodemversturende werken plaatsgevonden. Zo blijkt uit recente kaarten en luchtfoto's dat binnen de toekomstige werfzone twee woningen hebben gestaan tussen 1971 en 2003. Beide woningen werden ondertussen reeds afgebroken. Daarnaast situeren er zich binnen deze werfzone ook twee Vivaqua-leidingen die parallel met de spoorweg lopen. Zowel de bouw/afbraak van de woningen als de aanleg van de Vivaqua-leidingen hebben binnen de toekomstige werfzone reeds voor een vergaande verstoring van het bodemarchief gezorgd. Daarnaast wordt er binnen de werfzone maar maximaal 0,30 m-mv aan teelaarde weggegraven. Binnen het kleine noordoostelijke deel van het onderzoeksgebied werd de Hoekstraat aangelegd, een verharde weg waar er bij de aanleg ook reeds verstoring van het bodemarchief heeft plaatsgevonden. Er kan dus gesteld worden dat voor het volledige onderzoeksgebied, zowel binnen als buiten het gabarit van de huidige Paardestraat, door verschillende bodemingrepen vergaande verstoring van het bodemarchief heeft plaatsgevonden. Het **potentieel tot kenniswinst** voor het aantreffen van in situ archeologische resten en/of sporen uit de steentijd, middeleeuwen en Nieuwe Tijd binnen het volledige onderzoeksgebied is dus **laag**.

Op basis van bovenstaande argumenten kan geconcludeerd worden dat de omgeving van het onderzoeksgebied een archeologisch potentieel kent maar dat er moet rekening gehouden worden met de verwachte bewaringstoestand ten gevolge van eerdere bodemingrepen. Binnen het volledige onderzoeksgebied hebben in het verleden reeds een aantal bodemverstorende ingrepen plaatsgevonden, zowel binnen als buiten het gabarit van de huidige Paardestraat. Hierdoor is er voor het volledige onderzoeksgebied sprake van een vergaande verstoring van het bodemarchief waardoor de kans op het aantreffen van archeologische resten quasi onbestaande is en daarom wordt voor het **volledige onderzoeksgebied vrijgave** geadviseerd.

3 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		18-9-2020
Toon Moeskops	Business Unit Manager		18-9-2020
Jan Coenaerts	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		18-9-2020